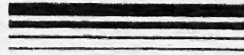

PIERRE DELAIRE

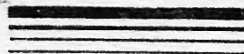
PROFESSEUR DIPLOMÉ PAR LA S. F. P. E.

L'ESPERANTO

en

DOUZE LEÇONS

PREMIÈRE
ÉDITION

— PRIX : —
5 FRANCS

ESPERANTO-OFFICE

63, RUE DE PATAY, 63

ORLÉANS

—
1936

— Pierre DELAIRE —

"Tu seras Espérantiste"

✎ Pourquoi nous devons apprendre
et propager l'Esperanto? —

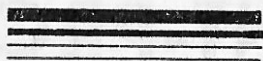
✎ Idées et projets de langue inter-
nationale avant l'Esperanto —

✎ A travers l'histoire de l'Esperanto

PARAITRA PROCHAINEMENT

PIERRE DELAIRE

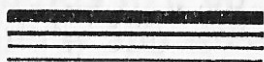
PROFESSEUR DIPLOMÉ PAR LA S. F. P. E.

L'ESPERANTO

en

DOUZE LEÇONS

PREMIÈRE
ÉDITION

— PRIX : —

5 FRANCS

ESPERANTO-OFFICE

63, RUE DE PATAY, 63

ORLÉANS

—
1936

AVANT-PROPOS

Les manuels d'Esperanto, certes, ne manquent pas. Mais on ne contestera pas qu'il faut qu'il en soit ainsi, car, chaque livre, qui correspond à un besoin déterminé, est indispensable.

Dans celui-ci, on ne s'étonnera pas du format ni de la disposition en deux colonnes: ces douze leçons ont été insérées dans le quotidien orléanais La France du Centre et la composition du journal a été conservée pour la confection de cette brochure.

D'autre part, on remarquera les versions et thèmes suivis: ils ont pour but de ne pas ennuyer l'élève. Ce dernier jouit d'ailleurs d'une certaine satisfaction lorsqu'il a traduit un petit texte, satisfaction qu'il n'éprouve pas quand il a traduit des phrases séparées qui n'ont aucun lien commun. On remarquera aussi les exercices variés: narrations en esperanto, lettres, questionnaires, phrases à faire, etc...

Enfin, les vocabulaires de chaque leçon sont classés par ordre alphabétique et par les catégories suivantes: noms, adjectifs, verbes et divers. Il n'y a pas de lexique, car, lorsqu'il y en a un, les élèves n'apprennent pas les vocabulaires des leçons avant de faire les devoirs, ayant toute facilité de consulter le lexique en question.

Toutes suggestions seront acceptées avec plaisir en vue de l'amélioration de la deuxième édition.

Pierre DELAIRE.

PREMIÈRE LEÇON

I

Alphabet et Prononciation

Alphabet. — Celui de l'Esperanto comprend 28 lettres qui sont les suivantes :

a, b, c, ĉ, d, e, f, g, ĝ, h, ĥ, i, j, ĵ, k, l, m, n, o, p, r, s, ŝ, t, u, ŭ, v, z.

Règles générales — Chaque mot se prononce absolument comme il est écrit car chaque lettre a toujours le même son et à chaque son correspond une seule lettre. On prononce toutes les lettres. Il n'y a pas de lettres doubles.

L'accent tonique, ou élévation de la voix sur une syllabe donnée, porte toujours sur l'AVANT-DERNIÈRE SYLLABE.

Ex. : *patro*, *patrino*, *sufiĉe*, *esperanto*.

Prononciation. — Les lettres suivantes ne se prononcent pas comme en français :

c = ts, *caro* se prononce *tsaro*.

ĉ = tch, *ĉambro* se prononce *tchammbro*.

e = è, *somero* se prononce *somèro*.

g = dur, *ge* se prononce *guè*.

ĝ = dj, *ĝirafo* se prononce *djirafo*.

h = aspiré, *halti* se prononce *hall-ti*.

ĥ = très aspiré = rrr = ch allemand = j espagnol, *ĥoro* se prononce « rrroro ».

j = v, *jes* se prononce *yès*.

ĵ = j, *ĵaketo* se prononce *jaquèto*.

s = sifflant, *presi* se prononce *pressi*.

ŝ = ch, *ŝovi* se prononce *chovi*.

u = ou, *ŝuo* se prononce *chouau*.

ŭ = ou bref, *hodiaŭ* se prononce *hodiaou*.

(Cette lettre se trouve toujours après une voyelle.)

Remarques. — I. Il n'y a donc pas d'orthographe en esperanto, ou, du moins, l'orthographe est logique.

II. Les sons in, an, on, etc. (nasaux) n'existent pas en esperanto, puisqu'on prononce toutes les lettres. On prononce alors : inn, ann, onn, etc...

II

Exercices de prononciation

1. *cikonio*, *cedi*, *celo*, *cidro*, *cifero*, *citrono*, *ĉagreno*, *ĉambro*, *ĉampanvino*, *ĉio*, *ĉiu*, *ĉu*, *kondiĉe*, *ke*, *genio*, *geniulo*, *gaso*, *gazeto*, *golfo*, *gorĝo*, *gracia*, *grafo*, *grasa*, *grupano*, *hotelo*, *ŝuisto*, *ŝovinismo*, *ŝako*, *puŝi*, *pruntedoni*, *ĥemio*, *ĥino*, *baldaŭ*, *morgaŭ*.

2. Esperanto estas kreita de Doktoro Zamenhof, pola okulkuracisto. La unua broŝuro estis : « LINGVO INTERNACIA » de Doktoro Espe-

ranto. Esperanto, pseŭdomino de la aŭtoro, fariĝis la nomo mem de la internacia lingvo.

Lernu Esperanton, ĉar tiel vi povos korespondi kun eksterlandanoj, ankaŭ vi povos fari agrablajn vojaĝojn kaj ĉeesti la internaciajn kongresojn.

3 *En la mondon venis nova sento,
Tra la mondo iras forta voko ;
Per flugiloj de facila vento
Nun de loko flugu ĝi al loko !*

La Espero, de L. Zamenhof.

DEUXIÈME LEÇON

Grammaire

Formation des mots

Racines. — Chaque mot est formé d'une racine à laquelle on ajoute une terminaison qui détermine sa nature. Ex. : dans *patro*, la racine est *patr'* et la terminaison « o ».

Terminaisons. — Les caractéristiques grammaticales sont les suivantes :

o pour le *nom* — *parolo* : parole.
a pour l'*adjectif* — *parola* : oral ou verbal.

e pour l'*adverbe* — *parole* : oralement ou verbalement.

i pour le *verbe* (infinitif) *paroli* : parler.

Donc, lorsqu'on connaît une racine, on peut former immédiatement le nom, l'adjectif, l'adverbe et le verbe qui s'y rapportent, s'il y a un sens.

Par exemple *tabli* ne voudrait rien dire (*tablo*, *table*).

Affixes. — Les affixes (préfixes et suffixes) s'ajoutent aux racines et en modifient le sens. Ex. :

1° Le préfixe *MAL* indique le contraire.

Bona : bon, *malbona* : mauvais, méchant ;

2° Le suffixe *IN* indique le sexe féminin.

Patro : père ; *patrino* : mère ;

3° Le suffixe *EJ* indique le lieu où se passe l'action.

Lerni : apprendre ; *lernejo* : école.

Articles

Article défini. — C'est *la*, invariable en genre et en nombre. Ex. :

La *patro* : le père ; la *patrino* : la mère. Ex. *la patroj* : les pères.

Article indéfini. — Il ne se traduit pas. Ex. : *patro*, un père ; *patrino* : une mère ; *patroj* : des pères.

Pluriel

Le pluriel des noms et des adjectifs se forme en ajoutant *j* à la fin du mot. Ex. : *la bona patro* : le bon père ; *la bonaj patroj* : les bons pères.

L'adjectif ne prend pas la marque du féminin. Ex. : *la bona patrino* : la bonne mère.

Indicatif présent

L'indicatif présent se forme en remplaçant la terminaison *i* de l'infinitif par la terminaison *AS*. La terminaison est la même pour toutes les personnes. Ex. : *Mi estas* : je suis ; *Vi estas* : vous êtes ; *li skribas* : il écrit.

Les pronoms personnels sujets suffisent bien, en effet, à indiquer la personne.

Interrogation

Pour interroger on se sert du petit mot *ĉu* qui veut dire *est-ce que*, à moins que la phrase commence par un mot interrogatif comme *qui*, *quand*, etc...

Il n'y a pas d'ordre des mots en esperanto, de sorte que si l'on met le sujet après le verbe, on n'obtient pas une interrogation.

Ex. : *Cu vi estas kontenta ?* Etes-vous content (ou : est-ce que vous êtes content ?)

Kio estas tio ? Qu'est-ce ceci ? (Quoi est cela ?)

II

Vocabulaire

A APPRENDRE PAR CŒUR

NOMS

<i>Armilo</i>	Arme.
<i>Avo</i>	Grand-père.
<i>Benko</i>	Banc.
<i>Haro</i>	Cheveu
<i>Herbo</i>	Herbe.
<i>Historio</i>	Histoire.
<i>Hodiaŭ</i>	Aujourd'hui.
<i>Kafo</i>	Café.
<i>Kajero</i>	Cahier.
<i>Klaso</i>	Classe.
<i>Knabo</i>	Petit garçon.
<i>Kreto</i>	Craie.
<i>Kruro</i>	Jambe.
<i>Kuzo</i>	Cousin.
<i>Laboro</i>	Travail.
<i>Leciono</i>	Leçon.
<i>Libro</i>	Livre.
<i>Ludoviko</i>	Louis
<i>Lulilo</i>	Berceau.
<i>Makulo</i>	Tache.
<i>Nepo</i>	Petit-fils.
<i>Nevo</i>	Neveu.
<i>Nigra tabulo</i>	Tableau noir.
<i>Ofico</i>	Office.
<i>Profesoro</i>	Professeur.
<i>Sako</i>	Sac.
<i>Tago</i>	Jour.
<i>Tapiŝo</i>	Tapis.
<i>Vango</i>	Joue.

ADJECTIFS

<i>Bela</i>	Beau.
<i>Blanka</i>	Blanc.
<i>Blonda</i>	Blond.
<i>Dika</i>	Epais, gros.
<i>Feliĉa</i>	Heureux.
<i>Freŝa</i>	Frais.
<i>Granda</i>	Grand.
<i>Hela</i>	Clair.
<i>Mola</i>	Mou.
<i>Pura</i>	Propre.
<i>Riĉa</i>	Riche.
<i>Rozkolora</i>	Rose (couleur).
<i>Sana</i>	Bien portant.

<i>Seka</i>	Sec.
<i>Trankvila</i>	Tranquille.
<i>Varma</i>	Chaud.

VERBES

<i>Demandi</i>	Demander, inter- roger.
<i>Dormi</i>	Dormir
<i>Eniri</i>	Entrer.
<i>Esti</i>	Etre.
<i>Fabriki</i>	Fabriquer.
<i>Iri</i>	Aller.
<i>Kuiri</i>	Cuire
<i>Kuŝi</i>	Etre couché.
<i>Lavi</i>	Laver.
<i>Lerni</i>	Apprendre
<i>Mangi</i>	Manger.
<i>Paroli</i>	Parler.
<i>Povi</i>	Pouvoir.
<i>Preĝi</i>	Prier.
<i>Promeni</i>	Se promener.
<i>Resti</i>	Rester.
<i>Skribi</i>	Ecrire.

DIVERS

<i>Al</i>	A, vers.
<i>De</i>	De
<i>Dekstre</i>	A droite
<i>En</i>	En, dans.
<i>Jam</i>	Déjà.
<i>Kaj</i>	Et
<i>Kie</i>	Où.
<i>Kiam</i>	Quand.
<i>Kiu</i>	Qui.
<i>Kun</i>	Avec.
<i>Multe da</i>	Beaucoup
<i>Nun</i>	Maintenant.
<i>Ne</i>	Ne... pas.
<i>Oni</i>	On.
<i>Per</i>	Au moyen de.
<i>Por</i>	Pour.
<i>Poste</i>	Après.
<i>Pri</i>	Au sujet de.
<i>Sed</i>	Mais.
<i>Sur</i>	Sur.
<i>Tri</i>	Trois.

III

Texte suivi

A LIRE, TRADUIRE ET COMMENTER PENDANT LE COURS

LA LERNEJO. — *Ludoviko estas knabo. Li iras jam al la lernejo. Hodiaŭ estas tago de laboro : li iras al la lernejo. En la sako de Ludoviko estas libro pri historio kaj tri kajeroj kie ne estas multe da maku-*

loj. Nun li estas en la klaso. Li iras al la benko kaj sidiĝas. La profesoro eniras kaj demandas al li pri la leciono. Poste la profesoro iras al la nigra tabulo kaj skribas per la blanka kreto.

V

Exercices

A FAIRE EN CONSULTANT LE VOCABULAIRE

4° Traduire les mots suivants. — Malbela, malgranda, malvarma, Malriĉa, malseka, malfeliĉa, avino, fratino, kuzino, preĝejo, manĝejo, dormejo, herbejo.

5° Former les mots suivants — Dur, obscur, malade, sale, petite fille, petite-fille, nièce, librairie, café (lieu), bureau, parloir, promenoir, usine, arsenal (avec armilo).

6° Version. — Traduire « La lernejo ».

7° Traduire. — *Ludoviko iras al la nigra tabulo kaj skribas per la blanka kreto. La kreto estas blanka. Li estas malfeliĉa. Mi iras al la preĝejo por preĝi. Kie estas la kuirejo? Dekstre. Ludoviko estas malsana. Li ne estas malpura. Oni manĝas en la manĝejo, lavas en la*

lavejo, dormas en la dormejo kaj parolas en la parolejo.

8° Thème. — Louis est un beau petit garçon avec des cheveux blonds (on place généralement l'adjectif devant le nom), des joues fraîches et roses et de grosses jambes. Quand il est couché dans son berceau (son : sia), il ne peut pas rester tranquille, mais, quand il est sur un tapis, il dort.

9° Questionnaire. — Répondre en esperanto :

Cu Ludoviko iras jam al la lernejo? Kiu tago estas hodiaŭ? Kio estas en la sako de Ludoviko? Ĉu estas multe da makuloj en la kajeroj de la knabo? Pri kio demandas al li la profesoro? Kie skribas la profesoro? Per kio?

TROISIEME LEÇON

I

Grammaire

Conjugaison

Pronoms personnels. — Ils sont : mi : je, ci : tu, li : il (personnes du sexe masculin), ŝi : elle (personnes du sexe féminin), ĝi : il ou elle (animaux et choses), ni : nous, vi : ils ou elles.

On évite de tutoyer en esperanto. Le pronom *ci* est donc presque toujours remplacé par *vi*. On peut employer le pronom *li* en parlant des animaux mâles et *ŝi* en parlant des animaux femelles.

Temps simples. — Indicatif pré-

sent : AS ; Passé : IS ; Futur : OS ;
 Condiitiinel : US ; Impératif-sub-
 jonctif : U. Ex. : mi estas, je suis,
 mi estis : j'étais, je fus, j'ai été,
 j'avais été, j'eus été ; vi estos :
 vous serez ; ni estus : nous serions ;
 ili estu : qu'ils soient ; estu : sois,
 soyez.

Remarque. — Dans la conversation
 on emploie IS pour tout ce qui est
 passé, mais si l'on veut former les
 temps qui correspondent exactement
 aux temps composés français, on se
 sert des participes qui sont étudiés
 plus loin.

Articles

Article partitif. — Il ne se traduit
 pas. Ex. : mi manĝas panon : je
 mange du pain ; mi vidas birdojn :
 je vois des oiseaux ; mi trinkas bie-
 ron : je bois de la bière.

Du, de la, des. — Quand ils expri-
 ment la possession on les traduit par
de la. Ex. : la libro de la lernanto :
 le livre de l'élève.

Accusatif

Complément direct. — On ajoute
 N aux noms, adjectifs, pronoms per-
 sonnels et relatifs qui ont la fonc-
 tion de complément direct. On dit
 qu'ils prennent la marque de l'accu-
 satif. Ex. : mi vidas belan hundon :
 je vois un beau chien ; mi vidas vin,
 je vous vois ; la hundo kiun mi
 vidas : le chien que je vois ; la hun-
 doj kiujn mi vidas : les chiens que
 je vois.

Affixes

1° Suffixe *IN*. Nous rappelons qu'il
 indique le sexe féminin.

2° Préfixe *GE*. Il réunit les deux
 sexes. Ex. : gepatroj . parents (père
 et mère ou pères et mères); gefratoj :
 frère et sœur ou frères et sœurs.

3° Préfixe *BO*. Il indique la paren-
 té résultant d'un mariage. Ex. : bo-
 patro : beau-père, bopatrino : belle-
 mère, bofilo : gendre.

II

Vocabulaire et Conversation

NOMS

<i>Amiko</i>	Ami.
<i>Aŭtoro</i>	Auteur.
<i>Ĉambro</i>	Chambre.
<i>Doktoro</i>	Docteur.
<i>Edzo</i>	Epoux.
<i>Familio</i>	Famille.
<i>Fenestro</i>	Fenêtre.
<i>Fianĉo</i>	Fiancé.
<i>Filo</i>	Fils.
<i>Floro</i>	Fleur.
<i>Gardeno</i>	Jardin.
<i>Hundo</i>	Chien.
<i>Kato</i>	Chat.
<i>Letero</i>	Lettre.
<i>Najbaro</i>	Voisin.
<i>Onklo</i>	Oncle.
<i>Pordo</i>	Porte.
<i>Servisto</i>	Serviteur.
<i>Vetero</i>	Temps qu'il fait.
<i>Vidvo</i>	Veuf
<i>Viro</i>	Homme
(sexe masculin).	

ADJECTIFS

<i>Aĵabla</i>	Aimable.
<i>Dankema</i>	Reconnaissant.

<i>Gentila</i>	Foli, courtois.
<i>Juna</i>	Jeune.
<i>Plena</i>	Plein, entier.
<i>Via</i>	Votre.

VERBES

<i>Aĉeti</i>	Acheter.
<i>Ami</i>	Aimer.
<i>Diri</i>	Dire.
<i>Fari</i>	Faire.
<i>Fariĝi</i>	Devenir.
<i>Havi</i>	Avoir.
<i>Helpi</i>	Aider.
<i>Honori</i>	Honorer.
<i>Kisi</i>	En brasser.
<i>Ligi</i>	Lire.
<i>Ludi</i>	Jouer.
<i>Obei</i>	Obéir.
<i>Permesi</i>	Permettre.
<i>Pravi</i>	Avoir raison.
<i>Respekti</i>	Respecter.
<i>Rigardi</i>	Regarder.
<i>Riproĉi</i>	Gronder.
<i>Sci</i>	Savoir.
<i>Vidi</i>	Voir.
<i>Zorgi pri</i>	S'occuper de...

DIVERS

<i>Ankaŭ</i>	Aussi.
<i>Ankoraŭ</i>	Encore.
<i>Baldaŭ</i>	Bientôt.
<i>Ĉar</i>	Car, parce que...
<i>Ĉiam</i>	Toujours.
<i>Do</i>	Donc.
<i>Hieraŭ</i>	Hier.
<i>Ki tiel plu</i>	Et ainsi de suite.
<i>Ke</i>	Que (conjonction)
<i>Kio</i>	Quoi.
<i>Ofte</i>	Souvent.
<i>Se</i>	Si (condition).
<i>Tio</i>	Cela
<i>Tre</i>	Très.

II. — CONVERSATION

Bonan matenon, sinjoro : bonjour, Monsieur (le matin) — (on sous-entend : je vous souhaite... le bonjour). Bonan tagon, sinjorino : bonjour, Madame (à midi). Bonan vesperon, fraŭlino : bonsoir, Mademoiselle. Bonan nokton, knabo : bonne nuit, mon petit. Kiel vi fartas ? : Comment vous portez-vous ? Tre bone, dankon : Très bien, merci. Mi dankas vin : Je vous remercie. Gis la revido : Au revoir.

III

Texte suivi

LA FAMILIO. — *Ludoviko ankoraŭ havas avinon kiu estas la patrino de sia (son) patro, sed ŝi estas tre maljuna. Ludoviko estas ŝia (son) nepro. La avino diras ofte al Ludoviko : « Estu respektplena kaj dankema al viaj gepatroj, ĉar ili zorgas*

pri vi, honoru ilin, estu ĉiam afabla kaj ĝentila kun ili, faru tion kion ili permesas al vi. Obeu kiam, ili riproĉas vin, helpu ilin kiam ili fariĝas maljunaj. Amu ankaŭ viajn geonklojn, gekuzojn, kaj tiel plu.

IV

Exercices

8. — *Traduire les mots suivants.* — a) Filino, nevino, fianĉino, edzino, virino, knabino, servistino, najbarino, amikino, geamikoj, hundino, katino, geedzoj, gefianĉoj, genepoj, bofilino, bofrato, bofratino. b) tante, déshonorer, désobéir, nuire, mésestimer, désagréable, veuve, ingrat.

9. — *Version.* — Traduire « La Familio ».

10. — *Traduire les phrases suivantes.* — La patro estas en la ĉambro. Li legas. Ni faras armilojn. La patrino iris al la ĝardeno kie estas belaj foroj. Ludoviko zorgas pri la hundo kaj Ludoviko pri la hundiĉo kaj la katino. Poste, ili ludas en la ĝardeno. Se la vetero estus bela, ni irus promeni. Mi ne scias kiu vi estas. En la ĉambro estas fenestro kaj pordo. Sur la tablo estas libro. La avino eniras kaj kisas Ludovikon. La hundo estas pura kaj sana. Mi vidas lin. Mi aĉetas libron

kaj kajeron. La hundoj kiujn mi vidas estas belaj. Mi rigardas Ludovikon.

11. — *Traduire les phrases suivantes.* — L'époux d'une fille est un gendre et l'épouse d'un fils est une bru. Lydia Zamenhof est la fille du docteur Zamenhof et la petite-fille du père de Zamenhof. Le neveu écrit une lettre à son (sia) oncle. Il lui (al li) dit qu'il ira chez (al) lui bientôt. Notre (nia) voisine est veuve et a huit (ok) petits garçons et une (unu) petite fille. Le petit garçon lit un livre que lui a donné sa (lia) grand-mère. Le père se promène dans le jardin. Hier, j'ai acheté un livre.

11. — *Questionnaire.* — Cu Ludoviko ankoraŭ havas avinon ? Cu ŝi estas juna ? Kion ŝi diras al li ofte ? Cu ŝi pravas ? Kiu estas la aŭtoro de Esperanto ? Cu vi ankoraŭ havas avinon ?

QUATRIÈME LEÇON

Grammaire

Adjectifs et pronoms possessifs

Adjectifs possessifs. — Ils se forment en ajoutant la terminaison *a* au pronom personnel : *mia*, mon ; *via* : ton, votre ; *lia* : son, sa (qui appartient à une personne du sexe masculin) ; *ŝia* : son, sa (qui appartient à une personne du sexe féminin) ; *ĝia* : son, sa (qui appartient à un animal ou à une chose) ; *nia* : notre ; *ilia* : leur (qui appartient à plusieurs personnes, animaux ou choses).

Donc, en esperanto, l'adjectif possessif s'accorde en genre (masculin, féminin ou neutre) avec la personne, l'animal ou la chose qui *possède*, et en nombre (singulier ou pluriel) avec la personne, l'animal ou la chose qui est *possédée*. Ex. :

Mi vidas Ludovikon kaj lian patrinon (la patrinon de li), *mi vidas Ludovikinon kaj ŝian patrinon* (la patrinon de ŝi), *mi vidas hundon kaj ĝian mastron* (la mastron de ĝi).

Toutefois, si l'adjectif se rapporte au sujet de la proposition, on met l'adjectif possessif *réfléchi* *SIA*. Ex. :

La patro kisas sian filon (la filon de la patro, *patro* est sujet), *Ludoviko kisas sian avinon* (même cas).

On ne peut donc pas employer *SIA* devant un sujet. Donc, pour choisir l'adjectif qui convient, il faut : 1° chercher si le complément de la proposition se rapporte au sujet. Si oui, on met sans hésiter *SIA* ; 2° si non,

on cherche le possesseur. S'il est masculin, on met *lia* ; s'il est féminin, on met *ŝia*, et s'il est neutre, on met *ĝia*. Enfin, s'il est au pluriel, on met *ilia*.

Pronoms possessifs. — Ce sont les adjectifs possessifs auxquels on ajoute l'article défini. Ex. : *la mia* : le mien ; *la lia* : le sien.

Prépositions

On ne traduit pas la préposition *de* devant un infinitif. Ex. : *mi estas kontenta vidi vin* : je suis content de vous voir.

Chaque préposition a un sens bien déterminé. On doit donc employer la préposition qui convient exactement, laquelle n'est pas toujours la même qu'en français.

Per : au moyen de, *por* : afin de, *pri* : au sujet de, *al* : à, vers ; *en* : en, dans ; *pro* : à cause de. Ex. :

Mi skribas per la kreto : j'écris avec la craie (et non pas *kun* qui voudrait dire que la craie écrit aussi). *Por vidi vin* : pour vous voir. *Mi parolos pri Esperanto* : je parlerai de l'Esperanto. *Mi iros al Parizo* : j'irai à Paris. *Mi estas en Parizo* : je suis à Paris. *Mi ŝatas lin pro lia ĝentileco* : je l'aime à cause de sa courtoisie.

Suffixe AR

AR indique une collection. Ex. : *arbo* : arbre ; *arbaro* : forêt ; *ŝtupo* : marche d'escalier ; *ŝtuparo* : escalier.

II

Vocabulaire

NOMS

<i>Bctelo</i>	Bouteille.
<i>Bruo</i>	Eruit.
<i>Brakseĝo</i>	Fauteuil.
<i>Dento</i>	Dent.

<i>Domo</i>	Maison.
<i>Etago</i>	Etage.
<i>Forko</i>	Fourchette.
<i>Glaso</i>	Verre.
<i>Homo</i>	Homme (être humain).

<i>Kabano</i>	Cabane.
<i>Kampo</i>	Champ.
<i>Karaktero</i>	Caractère.
<i>Kliento</i>	Client.
<i>Kulero</i>	Cuiller.
<i>Ligno</i>	Bois.
<i>Lumo</i>	Lumière.
<i>Meblo</i>	Meuble.
<i>Muro</i>	Mur.
<i>Osto</i>	Os.
<i>Piano</i>	Piano.
<i>Plado</i>	Plat.
<i>Salono</i>	Salon.
<i>Seĝo</i>	Chaise.
<i>Skandaleto</i>	Petit scandale.
<i>Strato</i>	Rue.
<i>Ŝtupo</i>	Marche (d'escalier).
<i>Tegmento</i>	Toit.
<i>Tegolo</i>	Tuile.
<i>Telero</i>	Assiette.
<i>Tualeto</i>	Toilette.
<i>Vizaĝo</i>	Visage.
<i>Vagono</i>	Wagon.

ADJECTIFS

<i>Dua</i>	Deuxième.
<i>Fiera</i>	Fier.
<i>Komforta</i>	Confortable.
<i>Kontenta</i>	Content.
<i>Kovrita per</i>	Couvert avec.
<i>Largá</i>	Large.
<i>Moderna</i>	Moderne.

<i>Multa</i>	Beaucoup de.
<i>Necesa</i>	Nécessaire.
<i>Pluraj</i>	Plusieurs.
<i>Ronda</i>	Rond.
<i>Simila</i>	Semblable.

VERBES

<i>Bani</i>	Se baigner.
<i>Frap</i>	Frapper.
<i>Fumi</i>	Fumer.
<i>Konsisti el</i>	Se composer de.
<i>Loĝi</i>	Habiter.
<i>Plaĉi</i>	Plaire.
<i>Sati</i>	Aimer, apprécier.
<i>Supreniri</i>	Monter.
<i>Trovi</i>	Trouver.
<i>Vivi</i>	Vivre.

DIVERS

<i>Ambaŭ</i>	Tous les deux.
<i>Ce</i>	A, chez.
<i>Ĉiu</i>	Chaque, chacun.
<i>Du</i>	Deux.
<i>Kvar</i>	Quatre.
<i>Supre</i>	En haut.
<i>Tiel</i>	Ainsi, tellement, si.
<i>Tiu</i>	Ce, cet, cette.

Les mots composés. — Ils se forment à l'inverse du français. Ex. : Vaporŝipo : bateau à vapeur, urbo-domo : mairie (maison de la ville).

III

Texte suivi

LA DOMO. — *Ludoviko loĝas en moderna domo sur strato « Zamenhof ».* Malsupre ni trovas la salonon, la manĝoĉambron, la kuirejon, kaj la necesejon. Supre ni trovas la kvar dormoĉambrojn kun la kvar tualetejoj kaj la banĉambro. La najbarino faras ofte bruon. Tio ne

plaĉas al Ludoviko kaj li frapas ĉe la muro. La patrino supreniras per la largá ŝtuparo por riproĉi lin kiam li faras tiun skandaleton. Ludoviko ŝatas tiun loĝejon ĉar estas granda ĝardeno kie li povas ludi kun siaj amikoj.

IV

Exercices

12. Traduire les mots suivants. — Hararo, kamparo, meblaro, homaro, ostaro, demandaro, klientaro, vagonaro, fumoir, personnel (ensemble des domestiques), denture.

13. Version. — Traduire « La Domo ».

14. Traduire les phrases suivantes. — Estas (il y a) tri etaĝoj en tiu domo. Li loĝas sur la dua etaĝo. Li estas en sia dormoĉambro. Ni havas kampodomon. Mi vidas ke vi estas kontenta. En la salono estas seĝoj, brakseĝoj, ronda tablo kaj piano.

En la manĝoĉambro estas multaj seĝoj, granda tablo kaj telermeblo. Sur la tablo estas teleroj, forkoj, kuleroj, glaso, boteloj kaj pladoj.

15. *Version.* — La Feino (La Fée). — Unu vidvino havis du filinojn. La pli (plus) maljuna estis tiel simila al la patrino per sia karaktero kaj sia vizaĝo, ke ĉiu, kiu ŝin vidis, povis pensi, ke li vidas (il n'y a pas de concordance des temps) la patrino. Ili ambaŭ estis tiel malagrablaj kaj fieraj, ke oni ne povis vivi kun ili. — L. Zamenhof. (A suivre.)

16. *Thème.* — Aujourd'hui, les

hommes habitent dans des maisons confortables, couvertes avec des tuiles. La lumière entre par les fenêtres. Elles se composent de plusieurs étages. Avant, les hommes habitaient dans des cabanes. Les murs étaient en (el) bois et les toits étaient couverts avec des herbes sèches. On n'avait pas beaucoup de lumière.

17. *Demandaro.* — Sur kiu strato loĝas Ludoviko? Ĉu lia domo estas moderna? Kion ni trovas malsupre? Kion ni trovas supre? Kion faras la najbarino? Ĉu la domo plaĉas al Ludoviko?

CINQUIÈME LEÇON

Grammaire

Accusatif de lieu

Le nom du lieu vers lequel on se dirige prend la marque de l'accusatif. Ex. : *La muŝo eniras en la ĉambron* ; la mouche entre dans la chambre.

Après *Al* et *Ĝis* (jusqu'à) qui indiquent déjà le mouvement vers, on ne met pas l'accusatif de lieu. Ex. : *mi iras al Parizo. Mi iras de Parizo ĝis Berlino.*

La muŝo flugas en la ĉambron signifie que la mouche vole et entre dans la chambre, tandis que *la muŝo flugas en la ĉambro* signifie que la mouche est dans la chambre et qu'elle y vole. Ces deux phrases se traduisent toutes deux par : *la mouche vole dans la chambre.*

Le Verbe Aimer

Sati qui veut dire aimer (apprécier) ne doit pas être confondu avec *ami* qui veut dire aimer (avec le cœur). Ex. : *li amas sian patron*, il aime son père ; *li ŝatas la ĉokoladon*, il aime le chocolat.

Kiu et ke

Ne pas confondre *kiu* et *ke* qui veulent tous deux dire *que*, mais le premier est un pronom relatif, tandis que le second est une conjonction de subordination. Le pronom relatif *kiu* prend la marque du pluriel et de l'accusatif. Ex. : *la viroj kiujn mi vidas*, les hommes que je vois.

Affixes

I. — Le suffixe *ET* indique la diminution. Ex. : *tableto*, tablette ; *ridi*, rire ; *rideti*, sourire.

II. — Le suffixe *EG* indique l'augmentation. Ex. : *belega*, superbe ; *ridegi*, rire aux éclats, éclater de rire.

III. — Le suffixe *Aj* indique une réalité matérielle, une chose concrète. Ex. : *bovo*, bœuf, *bovaĵo* : du bœuf, *nova* : nouveau ; *novaĵo* : une nouveauté.

IV. — Le suffixe *EC*, au contraire, indique une qualité, une chose abstraite. Ex. : *boneco*, bonté ; *beleco* : beauté.

II

Vocabulaire et Conversation

LA PRÉPOSITION « EL »

Elle indique le point de départ et aussi la matière. Ex. : *mi venas el la urbodomo* : je viens de la mairie ; *ŝtrumpo el lano* : bas de laine.

NOMS

<i>Akvo</i>	Eau
<i>Brako</i>	Bras
<i>Buŝo</i>	Bouche
<i>Fingro</i>	Doigt
<i>Fojo</i>	Fois
<i>Frunto</i>	Front
<i>Hepato</i>	Foie
<i>Infano</i>	Enfant
<i>Intesto</i>	Intestin
<i>Kapo</i>	Tête
<i>Kolo</i>	Cou
<i>Koro</i>	Cœur
<i>Korpo</i>	Corps
<i>Kruĉo</i>	Cruche
<i>Loko</i>	Lieu
<i>Mano</i>	Main
<i>Membro</i>	Membre
<i>Mentono</i>	Menton
<i>Nazo</i>	Nez
<i>Objekto</i>	Objet
<i>Okulo</i>	Œil
<i>Orelo</i>	Oreille
<i>Parto</i>	Partie
<i>Persono</i>	Personne
<i>Piedo</i>	Pied
<i>Portreto</i>	Portrait
<i>Pulmo</i>	Poumon
<i>Reĉo</i>	Rein
<i>Rivero</i>	Rivière
<i>Stomako</i>	Estomac
<i>Tempo</i>	Temps (qui passe)
<i>Trunko</i> ;.....	Tronc
<i>Ungo</i>	Ongle
<i>Ventro</i>	Ventre

ADJECTIFS

<i>Blinda</i>	Aveugle
<i>Blonda</i>	Blond
<i>Delikata</i>	Délicat
<i>Egala</i>	Egal
<i>Honesto</i>	Honnête
<i>Kapabla</i>	Capable

<i>Libera</i>	Libre
<i>Muta</i>	Muet
<i>Nigra</i>	Noir
<i>Proksima</i>	Proche
<i>Riĉa</i>	Riche
<i>Saĝa</i>	Sage
<i>Sama</i>	Même
<i>Surda</i>	Sourd
<i>Terura</i>	Terrible

VERBES

<i>Alporti</i>	Apporter
<i>Aŭdi</i>	Entendre
<i>Cerpi</i>	Puier
<i>Devi</i>	Devoir
<i>Devigi</i>	Forcer
<i>Flari</i>	Sentir (nez)
<i>Gustumi</i>	Goûter
<i>Palpi</i>	Toucher (doigts)

DIVERS

<i>Ĉiu</i>	Chaque, chacun
<i>Inter</i>	Entre
<i>Krom</i>	Hormis
<i>Kvin</i>	Cinq
<i>Kontraŭ</i>	Contre
<i>Laŭ</i>	Selon
<i>Senĉese</i>	Sans cesse
<i>Tial</i>	Pour cela, pour cette raison
<i>Tiu ĉi</i>	Celui-ci, celle-ci

II. — CONVERSATION

La vetero estas bela : le temps est beau. Pluvas, neĝas, hajlas ; il pleut, il neige, il grêle. Estas *varme* : il fait chaud (et non pas *varma*, car, comme il n'y a pas de nom-sujet dans la proposition, *chaud* ne peut que se rapporter qu'au verbe, c'est donc un *ad-verbe*). De kiam vi estas esperantisto ? Depuis quand êtes-vous esperantiste ? Mi estas esperantisto de kvar jaroj : je suis esperantiste depuis 4 ans. Ĉu vi legas facile ? Lisez-vous facilement ? Jes, sed mi ne parolas rapide : oui, mais je ne parle pas vite. Ĉu vi havas korespondanton ? Avez-vous un correspondant ? Ne, sed baldaŭ mi korespondos kun japano : non, mais bientôt je correspondrai avec un Japonais.

III

Texte suivi

LA HOMA KORPO. — La homa korpo konsistas el tri partoj : la kapo, la trunko kaj la membroj. Sur la kapo estas la haroj (nigraj aŭ blondaj), la frunto kaj la oreloj. En la vizaĝo estas la du okuloj, la nazo, la du vangoj, la buŝo kaj la mentono. La kolo estas inter la kapo kaj

la trunko. En la trunko estas la brusto kaj la ventro. En la trunko estas la koro, la stomako, la pulmoj, la hepato, la renoj kaj la intestoj. La membroj estas la brakoj kaj la kruroj. La mano havas kvin fingrojn. Ĉiu fingro havas unu ungon. La piedo ankaŭ havas kvin fingrojn.

IV

Exercices

18. — Traduire les mots suivants : beleta, ĝardeneto, rivereto, maneto, manego, manĝegi, riverego, grandega, ploreti, ploregi, fierega, bonega, bonaĵo, boneco, malpuraĵo, pureco, riĉaĵo, delikataĵo, delikateco, infanaĵo, infaneco, amikaĵoj, amikeco ; jeunesse, sagesse, capacité, bonheur, liberté, égalité, fraternité, richesse, pauvreté.

19. — Version : Traduire « La Homa Korpo ».

20. — Version : La Feino (suite). — La pli juna filino, kiu estis la plena portreto de sia patro laŭ sia boneco kaj honesteco, estis krom tio unu el la plej belaj knabinoj kiujn oni povis trovi. Ĉar ĉiu amas ordinare personon, kiu similas al li, tial tiu ĉi patrino varmege amis sian pli maljunan filinon, kaj en tiu sama tempo ŝi havis teruran malamon kontraŭ la pli juna. Si devigis ŝin manĝi en

la kuirejo kaj labori senĉese. Inter aliaj aferoj tiu ĉi malfeliĉa infano devis dufoje en ĉiu tago iri ĉerpi akvon en tre malproksima loko kaj alporti domon plenan grandan kruĉon.

21. — Thème. — L'homme voit avec les yeux, il entend avec les oreilles, sent par le nez et goûte par la bouche. Il touche les objets avec les doigts de ses mains. Il marche à l'aide de ses jambes. Un homme qui ne voit pas est aveugle, qui n'entend pas est sourd, qui ne peut pas parler est muet. Dans la bouche, il y a les dents, la langue (lango) et le palais (palato).

22. — Demandaro. — Per kio ni vidas, aŭdas, flaras, palpas ? Kiuj estas la tri partoj de la Homa Korpo ? Kio estas sur la vizaĝo ? Kio estas en la buŝo ? Kio estas en la trunko ?

Leçon complémentaire

Vocabulaire et Exercice

I. — VOCABULAIRE

La nourriture

Bulko	Petit pain
Faruno	Farine
Ovo	Oeuf
Kapro	Chèvre
Porko	Porc

Sinko	Jambon
Ansero	Oie
Anaso	Canard
Kuniklo	Lapin
Fiŝo	Poisson
Sardelo	Sardine
Legomo	Légume
Brasiko	Chou

<i>Asparago</i>	Asperge
<i>Salato</i>	Salade
<i>Bulbo</i>	Oignon
<i>Ajlo</i>	Ail
<i>Frukto</i>	Fruit
<i>Piro</i>	Poire
<i>Frago</i>	Fraise
<i>Frambo</i>	Framboise
<i>Bombono</i>	Bonbon
<i>Sukero</i>	Sucre
<i>Salo</i>	Sel
<i>Pipro</i>	Poivre
<i>Oleo</i>	Huile
<i>Vinagro</i>	Vinaigre

<i>Lakto</i>	Lait
<i>Fromaĝo</i>	Fromage
<i>Butero</i>	Beurre
<i>Kafo</i>	Café
<i>Teo</i>	Thé
<i>Vino</i>	Vin
<i>Biero</i>	Bière
<i>Sata</i>	Rassasié
<i>Mi estas</i>	J'ai
<i>Malsata</i>	Faim

II. — EXERCICE

Faire une phrase avec chacun des mots ci-dessus.

SIXIEME LEÇON

I

Grammaire

Mots simples

Un certain nombre de mots sont d'un usage fréquent. On les appelle les mots simples. Ils ont des liens de parenté entre eux : les mots interrogatifs commencent toujours par la lettre *K*. En supprimant le *k*, on obtient la série des mots indéfinis correspondants. En ajoutant la lettre *ĉ* on obtient des collectifs, avec la lettre *t* des démonstratifs et avec la syllabe *nen* des négatifs. Voici la première liste de ces mots simples :

<i>Iu</i>	Quelqu'un.
<i>Kiu</i>	Qui.
<i>Tiu</i>	Ce, cet, cette.
<i>Ciuj</i>	Chaque, chacun.
<i>Ciuj</i>	Tous.
<i>Neniu</i>	Personne.

<i>Ie</i>	Quelque part.
<i>Kie</i>	Où.
<i>Tie</i>	Là.
<i>Tie ĉi</i>	Ici.
<i>Nenie</i>	Nulle part.

<i>Io</i>	Quelque chose.
<i>Kio</i>	Quoi.
<i>Tio</i>	Cela.
<i>Cio</i>	Tout.
<i>Nenio</i>	Rien.

<i>Iel</i>	D'une façon quelconque.
<i>Kiel</i>	Comment.
<i>Tiel</i>	Ainsi.
<i>Ciel</i>	De toutes façons.
<i>Neniel</i>	En aucune façon.

Comparatifs

Supériorité. — On emploie l'expression *pli... ol*. Ex. : *Paŭlo estas pli granda ol Petro.*

Egalité. — On emploie l'expression *tiel... kiel*. Ex. : *Paŭlo estas tiel granda kiel Ludoviko.*

Infériorité. — On emploie l'expression *malpli... ol*. Ex. : *Petro estas malpli granda ol Paŭlo.*

Si... que se rend par *tiel... ke*. Ex. : *Li estas tiel malgranda ke oni ne vidas lin : il est si petit qu'on ne le voit pas.*

Négation

Lorsqu'une phrase exprimant la négation renferme un mot négatif comme *neniu*, *nenio*, etc., on ne traduit pas *ne*. Ex. : *Vi nenion faras : vous ne faites rien.*

Suffixes

I. Le suffixe *IL* indique l'instrument, l'outil. Ex. : *Kombi* : peigner, *Kombilo* : peigne.

II. Le suffixe *AD* indique la durée de l'action. Ex. : *Parolado* : discours.

III. Le suffixe *EM* veut dire « en-

clin à ». Ex. : *laborema* : laborieux.

IV. Le suffixe *UL* indique l'individu caractérisé par la racine. Ex. : *riĉulo* : un homme riche.

V. Le suffixe *UJ* veut dire « qui contient ». Ex. : *supo* : soupe ; *supujo* : soupière ; *Francujo* : la France.

II**Vocabulaire****NOMS**

<i>Cidro</i>		Cidre.
<i>Capelo</i>		Chapeau.
<i>Fonto</i>		Fontaine.
<i>Ganto</i>		Gant.
<i>Horo</i>		Heure.
<i>Karafo</i>	..	Carafe.
<i>Koloro</i>		Couleur.
<i>Magazeno</i>		Magasin.
<i>Mezo</i>		Milieu.
<i>Pano</i>		Pain.
<i>Pantalono</i>		Pantalon.
<i>Peco</i>		Morceau.
<i>Pomo</i>		Pomme.
<i>Sapo</i>		Savon.
<i>Somero</i>		Été.
<i>Skatolo</i>		Boîte.
<i>Spongo</i>		Eponge.
<i>Supo</i>		Soupe.
<i>Surtuto</i>		Pardessus.
<i>Tuko</i>		Linge, drap.
<i>Veŝto</i>		Gilet.
<i>Vino</i>		Vin.
<i>Vintro</i>		Hiver.
<i>Vojo</i>		Voie, route.

ADJECTIFS

<i>Kelkaj</i>		Quelques.
<i>Larĝa</i>		Large.
<i>Longa</i>		Long.

<i>Nova</i>		Nouveau, neuf.
<i>Ruĝa</i>		Rouge.
<i>Uzdifektita</i>		Usé.

VERBES

<i>Brosi</i>		Brosser.
<i>Deziri</i>		Désirer.
<i>Doni</i>		Donner.
<i>Foriri</i>		Partir.
<i>Malvarmumi</i>		S'enrhumer.
<i>Meti</i>		Mettre.
<i>Montri</i>		Montrer.
<i>Peti</i>		Demander (prier).
<i>Respondi</i>		Répondre.
<i>Rimarki</i>		Remarquer.
<i>Tranĉi</i>		Couper.
<i>Troviĝi</i>		Se trouver.
<i>Veni</i>		Venir.
<i>Vesti</i>		Habiller.
<i>Voli</i>		Vouloir.

DIVERS

<i>Apud</i>		Auprès de.
<i>Da</i>		De (quantité).
<i>Dum</i>		Pendant.
<i>Jus</i>		A l'instant.
<i>Oportune</i>		Commodément.
<i>Tro</i>		Trop.
<i>Volonte</i>		Volontiers.

III**Texte suivi**

LA TABLO ESTAS PRIMETITA. Nun estas la horo de la tagmanĝado kaj la servisto ĵus primetis la tablon. Sur ĝi estas pluraj teleroj, apud ĉiu telero estas unu tranĉilo, unu forko, unu granda kulero, unu malgranda telero kaj unu glaso. En

la mezo de la tablo estas la supujo kaj apud ĝi troviĝas karafo en kiu ni vidas la ruĝan vinon, en la alia karafo ni rimarkas la koloron de la cidro (pomvino). En la pantelero troviĝas kelkaj peĉoj da pano.

IV

Exercices

23. — *Traduire les mots suivants.* — Montrilo, ludilo, rigardilo, helpilo, rigardado, frapado, promenado, dankema, ludema, purema, plorema, bonŭlo, surdulo, un homme muet, un aveugle, une boîte à pain, un pommier.

24. *Version.* — Traduire « La tablo estas primetita ».

25. — *Traduire les phrases suivantes.* — Mi metas ŝtrumpetojn el kotono (coton) dum la somero kaj ŝtrumpojn el lano dum la vintro. Iru vesti vin. Tiu pantalone estas tro larĝa. Aĉetu novan veŝton, ĉar tiu ĉi estas jam tre uzdifektita. Metu vian surtuton ĉar vi malvarmumos se vi ne faros tion. Mi brosas miajn vestojn per la broso kiu estas en la broskatolo. Tiel ili estos puraj. Kie estas miaj gantoj? Mi aĉetis por vi spongon kaj sapon. Metu vian ĉapelon kaj foriru.

26. *Version.* .. *La Feino* (suite). — En unu tago kiam ŝi estis apud tiu fonto, venis al ŝi malriĉa virino, kiu petis ke ŝi donu al si trinki. « Tre volonte mia bona », diris la bela knabino, kaj ŝi tuj lavis sian kruĉon kaj ĉerpis akvon en la plej pura loko

de la fonto kaj alportis al la virino, ĉiam subtenante la kruĉon, por ke la virino povu trinki pli oportune.

27. — *Thème.* — Louis va avec sa mère au magasin du Louvre. Il ne l'a encore jamais vu. Sa mère veut lui acheter un pantalon. Elle lui en montre un et lui dit : « Ce pantalon te plaît-il ? ». « Non, maman », répond le petit garçon, « je désirerais un pantalon « golf ». Sa mère lui en montre un (ne pas traduire *en*) et l'achète.

28. — Faire une phrase avec chacun des *mots simples* étudiés dans la leçon.

29. — Faire une phrase avec chacune des expressions du *comparatif*.

30. *Demandaro.* — Kio estas sur la tablo? Kio estas apud ĉiu telero? Kio estas en la mezo de la tablo? Kion ni vidas en la du karafoj? Ĉu vi ŝatas la vinon? Ĉu vi ne preferas (préfèrez) la cidron? Kio troviĝas en la pantelero?

LES JOURS DE LA SEMAINE.

(La tagoj de la semajno). — Lundo, mardo, merkredo, ĵaŭdo, vendredo, sabato, dimanĉo.

SEPTIÈME LEÇON

I

Grammaire

Mots simples

DEUXIÈME LISTE

<i>Ia</i>	Quelque, un certain.
<i>Kia</i>	Quel (quelle sorte de).
<i>Tia</i>	Tel.
<i>Cia</i>	Chaque (espèce de).
<i>Nenia</i>	Nul.

<i>Iam</i>	Un jour.
<i>Kiam</i>	Quand.
<i>Tiam</i>	Alors.
<i>Ciam</i>	Toujours.
<i>Neniam</i>	Jamais.
<i>Ies</i>	De quelqu'un à quelqu'un).
<i>Kies</i>	A qui, de qui.
<i>Ties</i>	D'un tel.
<i>Cies</i>	A chacun (de).

Nenies A personne (dè).

Ial Pour une raison.

Kial Pourquoi.

Tial Pour cette raison.

Cial Pour toutes les raisons.

Nenial Pour aucune raison.

Iom Un peu.

Kiom Combien.

Tiom Autant.

Ciom Le tout.

Neniom Rien du tout.

Superlatifs

Superlatif absolu. — On se sert de *tre* : très. Ex. : *Mi estas tre kontenta* : Je suis très content.

Superlatif relatif. — On se sert de *la plej...* et de *la malplej...* et. Ex. : *La plej inteligenta el ĉiuj*, le plus intelligent de tous ; *la malplej bona el ĉiuj*, le moins bon de tous.

Lorsque *plus* est répété, on se sert de *ju pli...* des *pli*. Ex. : *Ju pli li gajnas monon des pli li estas riĉa*, plus

il gagne de l'argent, plus il est riche.

L'heure

Pour demander l'heure, on se sert de l'expression suivante : *Kioma horo estas ?* Quelle heure est-il ?
Exemples de réponse :

Estas la unua : il est une heure, *estas la unua kaj duono* (ou : *duonhoro post la unua*) : il est une heure et demie, *estas la unua kaj kvarono* : il est une heure un quart, *estas unu kvarono antaŭ la dua* (ou : *estas tri kvaronoj de la unua*) : il est deux heures moins un quart, *estas dudek minutoj post la dua* : il est deux heures vingt, *estas dudek minutoj antaŭ la dua* : il est deux heures moins vingt.

Noms de nombres

1. <i>Unu.</i>	6. <i>Ses.</i>	11. <i>Dekunu.</i>
2. <i>Du.</i>	7. <i>Seĉ.</i>	20. <i>Dudek.</i>
3. <i>Tri.</i>	8. <i>Ok.</i>	30. <i>Tridek.</i>
4. <i>Kvar.</i>	9. <i>Naŭ.</i>	100. <i>Cent.</i>
5. <i>Kvin.</i>	10. <i>Dek.</i>	1000. <i>Mil.</i>
1936. <i>Mil naŭcent tridekses.</i>		
1830. <i>Mil okcent tridek.</i>		
1905. <i>Mil naŭcent kvin.</i>		

II

Vocabulaire

NOMS

<i>Argento</i>	Argent (métal).
<i>Braceleto</i>	Bracelet.
<i>Donaco</i>	Don, cadeau.
<i>Fantazio</i>	Imagination.
<i>Fino</i>	Fin.
<i>Formo</i>	Forme.
<i>Historio</i>	Histoire, récit.
<i>Horloĝo</i>	Horloge, pendule.
<i>Ledo</i>	Cuir.
<i>Liceo</i>	Lycée.
<i>Minuto</i>	Minute.
<i>Sekundo</i>	Seconde.
<i>Stono</i>	Pierre.
<i>Vespero</i>	Soir.
<i>Vorto</i>	Mot.

ADJECTIFS

Multekosta Précieux.

<i>Rapida</i>	Rapide.
<i>Vilaĝa</i>	Villageois.

VERBES

<i>Daŭrigi</i>	Continuer.
<i>Eliri</i>	Sortir.
<i>Funkci</i>	Fonctionner.
<i>Pre</i>	Prendre.
<i>Reiri</i>	Retourner.
<i>Soifi</i>	Avoir soif.
<i>Streĉi</i>	Remonter (mon-
	tre).
<i>Trankviligi</i>	Apaïser.

DIVERS

Si Soi, il, elle.
Je kioma horo... A quelle heure.

La préposition *je* a un sens indéfini. Elle s'emploie quand aucune autre préposition ne convient.

III

Texte suivi

LA HORLOGO. — *Brakhorlogo konsistas el du partoj : unue la braceleto kaj due la horlogo. La braceleto estas el led. La horlogo estas el arĝento. Nun ĝi montras tri kvaronojn de la kvina. Estas tri montriloj : la granda montrilo kiu montras la minutojn, ĝi estas la minuta montrilo :*

la malgranda montrilo kiu montras la horojn, ĝi estas la hora montrilo ; kaj la montrileto kiu montras la sekundojn, ĝi estas la sekunda montrilo. La brakhorloj ne ĉiam bone funkcias. Ili ofte rapidas aŭ malrapidas, ĉiujespere oni devas ilin streĉi.

IV

Exercices

31. *Version.* — Traduire « La horloĝo ».

32. *Version.* — *La Feino* (suite). — Kiam la bona virino trankviligis sian soifon, ŝi diris al la knabino : « Vi estas tiel bela, tiel bona kaj tiel honesta, ke mi devas fari al vi donacon » (ĉar tio ĉi estis feino, kiu prenis sur sin la formon de malriĉa vilaĝa virino, por vidi, kiel granda estos la ĝentileco de tiu ĉi juna knabino). « Mi faras al vi donacon », daŭrigis la feino, « ke, ĉe ĉiu vorto kiun vi diros, el via buŝo eliros aŭ floro, aŭ multekosta ŝtono ».

33. *Traduire les phrases suivantes.* — Estas dek minutoj antaŭ la kvara. Je la kvara kaj duono. Mi estos en la liceo je la oka. Mi eliros je dek minutoj antaŭ la dekdva. Mi reiros tien je dek minutoj antaŭ la dua kaj foriros je kvin minutoj antaŭ la sepa.

34. *Ecrire en lettres les chiffres suivants.* — 8.976, 54.321, 3.978, 498,

1.937, 1.914, 1.918, 1.887, 1.849, 1.917, 1.999, 2.897, 1.234.859. (Million : milliono.)

35. Raconter en esperanto (8 à 10 lignes) le début de « La Feino ».

36. *Demandaro.* — Kiom da (on ne met pas l'accusatif après *da*) filinoj havas la Vidvino ? Al kiu similas la pli maljuna filino ? Per kio ? Al kiu similas la alia ? Per kio ? Kiun filinon amis la patrino ? Kion ŝi devigis ŝin fari ? Kiu venis iun tagon apud la fonto ? Kion la malriĉulino petis de la knabino ? Kion tuj (aussitôt) faris la knabino ? Kion diris la bona virino kiam ŝi trankviligis sian soifon ? Kiu estis tiu malfeliĉulino ? Kiun donacon faris ŝi al la knabino ? Ĉu vi kredas ke la patrino de la knabino estos kontenta kiam ŝi vidos la multekostajn ŝtonojn ?

37. Fantaziu (en kelkaj linioj) la finon de la historieto.

38. Faire une phrase avec chacune des expressions de superlatif.

HUITIEME LEÇON

I

Grammaire

Accusatif

On met aussi à l'accusatif, outre le complément d'objet, le complément qui indique la durée de l'ac-

tion, la date, la mesure et le prix. Ex. : *Mi restas en Londono kvar tagojn* : je reste quatre jours à Londres, la *dekkvaran de Julio* : le qua-

torze juillet, *tiu kajero kostas unu frankon* ; ce cahier coûte un franc.

Après *dum* on ne met pas l'accusatif, puisque cette préposition indique déjà la durée de l'action.

Noms de nombres

On forme à partir du nombre cardinal le substantif en ajoutant *o*. Ex. : *unu*o, unité ; *deko*, dizaine. L'adjectif ordinal se forme régulièrement en ajoutant *a* et l'adverbe en ajoutant *e*. Ex. : *unua*, premier ; *unue*, premièrement.

On forme les nombres fractionnaires en ajoutant le suffixe *on*. Ex. : *duono*, moitié ; les multiplicatifs avec le suffixe *obl*. Ex. : *duobla*, double, et les collectifs en ajoutant le suffixe *op*. Ex. : *duope*, à deux.

Affixes

I. Préfixe *EK*. Il indique une *action commençante*. Ex. : *ekpluvas*, il commence à pleuvoir ; *ekdormi*, s'endormir.

II. Préfixe *ER*. Il indique l'*élément*, la *parcelle*. Ex. : *neĝero*, flocon de neige ; *hajlero*, grêlon.

III. Suffixe *EBL*. Il indique la *possibilité*. Ex. : *trinkebla*, potable ; *mangebla*, mangeable.

IV. Suffixe *IG*. Il veut dire « *rendre à un certain état* ». Ex. : *sidi*, être assis ; *sidigi*, asseoir.

V. Suffixe *IG*. Il veut dire « *rendre soi-même ou devenir* ». Ex. : *sidigi*, s'asseoir ; *fari*, faire ; *fariĝi*, devenir.

II

Vocabulaire et Conversation

LES QUATRE SAISONS

Printempo Printemps.
Somero Été.
Aŭtuno Automne.
Vintro Hiver.

LES MOIS DE L'ANNÉE

La Monatoj de la jaro

A partir de *Janvier* : *januaro*, *februaro*, *marto*, *aprilo*, *majo*, *junio*, *julio*, *aŭgusto*, *septembro*, *oktobro*, *novembro*, *decembro*.

NOMS

Arbo Arbre.
Birdo Oiseau.
Diamanto Diamant.
Fajro Feu.
Insekto Insecte.
Jaro Année.
Marinjo Marie.
Miro Friconnement.
Naturo Nature.
Perlo Perle.
Rozo Rose.
Sablo Sable.
Sezono Saison.
Tero Terre.

ADJECTIFS

Agrabla Agréable.
Gaja Gai.

Narva Naïf.
Verda Vert.

VERBES

Aperi Apparaître.
Estimi Estimer.
Fali Tomber.
Forlasi Quitter.
Insulti Insulter.
Kanti Chanter.
Kompari Comparer.
Kompreni Comprendre.
Koni Connaître.
Nomi Nommer, appeler.
Okazi Arriver, avoir lieu.
Pardoni Pardonner.
Rakonti Raconter.
Renaskiĝi Renaître.
Resti Rester.
Salti Sauter.
Sendi Envoyer.
Sajni Sembler, paraître.
Zumi Bourdonner.

DIVERS

Ciuj Tous. Tout le monde.
Cirkaŭ Autour de.
Frue De bonne heure.

II. — CONVERSATION

Nous rappelons que *tempo* veut dire le *temps qui passe* et *vetero* le *temps qu'il fait*.

Kia estas la vetero hodiaŭ ? Quel temps fait-il aujourd'hui ? Hodiaŭ, la vetero estas malbela : aujourd'hui, le temps est mauvais. Pluvas, sed ne estas tre malvarme : il pleut, mais il ne fait pas très froid.

Kia vetero estis hieraŭ ? Quel temps faisait-il hier ? Neĝis la tutan tagon : il a neigé toute la journée.

Cu la ĉielo estas blua ? Le ciel est-il bleu ? Jes, la ĉielo estas blua, sed kun granda griza nubo : oui, le ciel est bleu, mais avec un grand nuage gris.

III

Texte suivi

LA KVAR SEZONOJ DE LA JARO. — En la printempo renaskiĝas la naturo. La tero de la kampoj kaj de la herbejoj estas verda. La arboj kovriĝas per folioj. La birdoj gaje kantas ĉie. La dudekunuan de Junio aperas la somero. En tiu sezono estas varmege. La insektoj zumadas. La

somero estas la tempo... de la libertempo. Sed, ĉirkaŭ la dudekkvina de septembro alproksimiĝas la aŭtuno. La tagoj fariĝas pli mallongaj. La folioj falas el la arboj. Kaj nun, la plej malgaja sezono de la jaro : la malvarmega vintro.

IV

Exercices

39. Traduire les mots suivants. — Ekvidi, ekkompreni, monero, sable-ro, fajrero, komprenebla, kompreneble, komparebla, legebla, farebla, ebla, eble, ebleco, eblo, edziĝi, geedziĝi, faire apparaitre, s'attrister, redre vert, rendre gai, faire arriver (avec okazi), en retard.

40. Version. — Traduire « La kvar sezonoj de la jaro ».

41. Version. La Feino (Daŭrigo). — Kiam tiu ĉi bela knabino venis domon, ŝia patrino insultis ŝin, kial ŝi revenis tiel malfrue de la fonto. « Pardonu al mi, patrino », diris la malfeliĉa knabino, « ke mi restis tiel longe ». Kaj kiam ŝi parolis tiujn ĉi vortojn, elsaltis el ŝia buŝo tri rozoj, tri perloj kaj tri grandaj diamantoj. « Kion mi vidas », diris la patrino kun grandega miro. « Sajnas al mi, ke el ŝia buŝo elsaltis perloj kaj diamantoj ! De kio tio ĉi venas, mia filino ? » (Tio ĉi estis la unua fojo ke ŝi nomis ŝin sia filino.) La malfeliĉa

infano rakontis al ŝi naive ĉion, kio okazis al ŝi, kaj, dum ŝi parolis, elfalis el ŝia buŝo multego da diamantoj. « Se estas tiel », diris la patrino, « mi devas tien sendi mian filinon. Marinjo, rigardu, kio eliras el la buŝo de via fratino, kiam, ŝi parolas ; ĉu ne estus al vi agrable havi tian saman kapablon ? Vi devas nur iri al la fonto ĉerpi akvon, kaj kiam malriĉa virino petos de vi trinki, vi donos ĝin al ŝi ĝentile ».

42. Thème. — On dit souvent : « Celui qui estime et aime tout le monde, n'estime et n'aime personne. » Beaucoup de gens sont malheureusement ainsi. (Beaucoup de gens : multaj personoj.) Ausitôt que (tuj kiam) vous les apercevez, ils viennent à vous et vous saluent, mais lorsqu'ils vous quittent, ils demandent aux gens qui vous connaissent qui vous êtes.

43. Faire une phrase avec chacun des cas d'accusatif étudiés dans cette leçon.

44. *Traduire* : une vingtaine, une cinquantaine, le quarante-neuvième, le septième, troisièmement, le quart, triple, quadruple, quintuple, à cinq, à dix.

45. *Demandaro*. — Kiun sezonon vi

preferas ? Kion oni faras en vintro ? Kia estas la tero de la kampoj en printempo ? Kiam estas varmege ? Kiam fariĝas pli mallongaj la tagoj ? Kiu estas la malplej gaja sezono de la jaro ?

NEUVIEME LEÇON

I

Grammaire

Les participes

Exemple : *Ami*, aimer.

Présent actif : *Amanta*, aimant.

Présent passif : *Amata*, aimé.

Passé actif : *Amita*, ayant aimé.

Passé passif : *Amita*, aimé.

Futur actif : *Amona*, devant aimer.

Futur passif : *Amota*, devant être aimé.

Conjugaison passive. — On emploie le seul auxiliaire qui est *esti*.
Ex. : *Mi estas amata*, je suis aimé.

Temps composés de l'actif

Plus-que-parfait et passé antérieur : *Mi estis aminta*, j'avais aimé et j'eus aimé.

Futur antérieur : *Mi estos aminta* : j'aurai aimé.

Impératif-subjonctif passé : *Mi estu aminta* : que j'aie aimé.

On peut former des substantifs dérivés des participes. Ex. :

La konstruanto, celui qui construit, constructeur.

La konstruinto, celui qui a construit, constructeur.

La konstruonto, celui qui va construire, constructeur.

Les participes peuvent prendre la forme adverbiale. Ex. :

Plorante : en pleurant.

Plorinte : ayant pleuré.

Ploronte : devant pleurer.

Suffixes

I). IST indique la *profession* ou l'*occupation habituelle*. Ex. : *Laboristo*, ouvrier ; *esperantisto*, un espérantiste.

II). ESTR indique le *chef*. Ex. : *Lernejestro*, maître d'école.

III). AN indique le *partisan d'une idée* ou l'*habitant*. Ex. : *Kristano*, un chrétien ; *Parizano*, un Parisien.

IV). IND veut dire *digne de*. Ex. : *Aminda*, aimable ; *honorinda*, honorable.

II

Modèle de lettre

Parizo, la 23-an de Marto 1936.

Kara Samideano,

Jam de longe mi ne skribis al vi kaj certe vi povas kredi ke mi estas sentaŭgulo. Bonvolu min senkulpigi ĉar mi ne povis skribi al vi en la kliniko. Jes, en la kliniko : min oni

operaciis pro la apendicito, sed nenio estas grava. Mi ne suferis multe, mi do povas esti kontenta.

Mi ankoraŭ nenion scias pri tio kion vi demandis min. Tuj kiam mi scios tion mi ĝin skribos al vi.

Salutas vin samideane.

Via Paulo.

III

Vocabulaire

NOMS

<i>Akcidento</i>	Accident.
<i>Amaso</i>	Tas, foule.
<i>Apendicito</i>	Appendicite
<i>Circonstanco</i> ...	Circonstance.
<i>Carpento</i>	Charpente.
<i>Diablo</i>	Diable.
<i>Dio</i>	Dieu.
<i>Eraro</i>	Erreur.
<i>Farmacio</i>	Pharmacie.
<i>Ideo</i>	Idée.
<i>Kliento</i>	Client.
<i>Kliniko</i>	Clinique.
<i>Komerco</i>	Commerce.
<i>Kuko</i>	Gâteau.
<i>Kuraco</i>	Soin.
<i>Leciono</i>	Leçon.
<i>Leŭtenanto</i>	Lieutenant.
<i>Membro</i>	Membre.
<i>Metio</i>	Métier.
<i>Oficiro</i>	Officier.
<i>Operacio</i>	Opération.
<i>Paroĥo</i>	Paroisse.
<i>Polico</i>	Police.
<i>Popolo</i>	Peuple.
<i>Seruro</i>	Serrure.
<i>Soldato</i>	Soldat.
<i>Speco</i>	Sorte, espèce.
<i>Ŝipo</i>	Bateau.
<i>Tajloro</i>	Tailleur.

<i>Vitro</i>	Carreau, vitre.
<i>Vazo</i>	Vase.

ADJECTIFS

<i>Certa</i>	Certain.
<i>Grava</i>	Grave, important
<i>Kara</i>	Cher.
<i>Kulpa</i>	Fautif.
<i>Taŭga</i>	Convenable.

VERBES

<i>Bedaŭri</i>	Regretter.
<i>Buĉi</i>	Tuer (animaux).
<i>Demeti</i>	Enlever.
<i>Instrui</i>	Enseigner.
<i>Komandi</i>	Commander.
<i>Laŭdi</i>	Louer.
<i>Murmuri</i>	Murmurer.
<i>Pasi</i>	Passer.
<i>Ripari</i>	Réparer.
<i>Rompi</i>	Casser.
<i>Stari</i>	Etre debout.
<i>Suferi</i>	Souffrir.
<i>Timi</i>	Craindre.
<i>Trairi</i>	Traverser.
<i>Vendi</i>	Vendre.

DIVERS

<i>Hejme</i>	A la maison.
<i>Jen</i>	Voici, voilà.
<i>Tuj</i>	Aussitôt.

IV

Texte suivi

LA METIOJ. — Sur la strato kie mi loĝas troviĝas ĉiuspecaj komercistoj. Frumatene mi aŭdas la seriozan paniston. Li deziras bonan matenon al la buĉisto. Dum tiu tempo laboras la lignaĵisto kaj la seruristo kun siaj laboristoj. Jen la ĉapelisto, jen la farmaciisto, jen la

tajloro, ili staras antaŭ sia pordo. «Ankoraŭ rompita vitro, jen paŝas la vitristo », diras la knaboj. Malproksime mi vidas popolamason kaj kelkajn policistojn. Kredeble okazas akcidento. Ĉiuj iras por vidi, sed mi restas hejme por lerni la naŭan lecionon de Esperanto.

V

Exercices

46. — Traduire les mots suivants : Urbano, vilaĝano, montano, paroĥano, respektinda, bedaŭrinda, bedaŭrinde, rimarkinda, laŭdinda, liceestro, urbestro, estraro.

47. — Version. La Feino (Daŭrigo). « Estus tre bele », respondis la filino malĝentile, « ke mi iru al la fonto » — Mi volas ke vi tien iru, diris la patrino. — Kaj iru tuj ! La filino

iris sed ĉiam murmurante. Si prenis la plej belan arĝentan vazon kiu estis en la loĝejo.

49. — *Traduire les phrases suivantes.* — La kuracisto kuracas la malsanulojn. La kliento aĉetas. La kamparano vivas sur la kamparo. La ĉarpentisto faras la ĉarpentojn. La kukisto faras kaj vendas kukojn. La instruisto instruas la lernantojn. La ŝipestro komandas la ŝipistojn. La oficiroj komandas la soldatojn. La libristo vendas librojn. La horlogisto vendas kaj riparas ĉiuspecajn horloĝojn. La pastro diservas.

50. — *Thème.* Louis XIV (Louis le quatorzième) n'avait pas beaucoup d'idées personnelles. Cependant, il ne pouvait pas laisser l'idée qu'il était le lieutenant de Dieu. C'est ce qu'on (ne pas traduire :

« c'est ce que ») lui avait dit quand il était petit. (Malmulte aĝa.)

Saint Simon disait que s'il n'avait pas eu peur du diable, il se serait fait adorer. Il aurait d'ailleurs (cetera) trouvé beaucoup d'adorateurs. On le comprend bien quand on sait que ses serviteurs enlevaient leur chapeau pour traverser sa chambre vide.

51. — *Lettre.* Faire une lettre à un ami en lui expliquant dans quelles circonstances vous êtes devenu esperantiste.

51. — *Demandaro.* Cu vi de longe estas esperantisto ? En kiaj cirkonstancoj vi fariĝis esperantisto ? Cu vi scias legi en esperanto ? Cu vi scias bone paroli ? Cu vi senerare skribas ? Cu vi estas membro de « Internacia Esperantista Ligo » ?

DIXIÈME LEÇON

I

Grammaire

Conjonctions

Voici la liste des principales conjonctions :

<i>Kaj</i>	Et.
<i>Sed</i>	Mais.
<i>Ĉar</i>	Car, parce que.
<i>Do</i>	Donc.
<i>Kiam</i>	Quand.
<i>Dum</i>	Pendant (que).
<i>Ĝis</i>	Jusqu'à (ce que).
<i>Tial</i>	C'est pourquoi.
<i>Jen</i>	Voilà (que).
<i>Kvankam</i>	Quoique.
<i>Nek, nek</i>	Ni, ni.
<i>Aŭ, aŭ</i>	Ou, ou.
<i>Cu, ĉu</i>	Soit, soit.
<i>Sen</i>	Sans.
<i>Nu !</i>	Eh ! bien.
<i>Se</i>	Si.
<i>Ke</i>	Que.
<i>Ĉu</i>	Est-ce que.
<i>Tamen</i>	Pourtant.

Les conjonctions sont suivies de

l'*indicatif* quand on est certain de ce qui se passe. Ex. : *kvankam li estas bela*, quoiqu'il soit beau.

Elles sont suivies du *conditionnel* quand il y a une supposition ou une condition. Ex. : *se la vetero estus bela, mi irus promeni* ; si le temps était beau, j'irais me promener.

Elles sont suivies du *subjonctif* quand il y a une idée de but. Ex. : *estas necese ke li venu*, il faut qu'il vienne. *Por ke est donc toujours suivi du subjonctif*. Ex. : *mi venas por ke sciuiton*, je viens pour que vous le sachiez.

Affixes

I. — Préfixe RE : il indique le *retour* ou la *répétition*. Ex. : *reveno*, retour ; *rediri*, redire.

II. — Préfixe DIS : il indique la *dispersion*, la *séparation*. Ex. : *disdoni*, distribuer.

III. — Suffixe ID : il indique le descendant, l'enfants. Ex. : *ĉevalo*, cheval ; *ĉevalido*, poulain ; *koko*, coq ; *kokido*, poulet.

IV. — Suffixe ING : il indique

l'objet dans lequel s'introduit quelque chose. Ex. : *plumo*, plume ; *plumingo*, porte-plume ; *cigaredo*, cigarette ; *cigaredingo*, fume-cigarette.

II

Vocabulaire et Conversation

NOMS

<i>Azeno</i>		Ane.
<i>Bovo</i>		Bœuf.
<i>Cigaro</i>		Cigare.
<i>Cikado</i>		Cigale.
<i>Formiko</i>		Fourmi.
<i>Kandelo</i>		Chandelle.
<i>Kolero</i>		Colère.
<i>Kurso</i>		Cours.
<i>Movado</i>		Mouvement.
<i>Nacio</i>		Nation.
<i>Nombro</i>		Nombre.
<i>Opinio</i>		Opinion.
<i>Poemo</i>		Poème.
<i>Porko</i>		Porc.
<i>Princo</i>		Prince.
<i>Prociento</i>		Intérêt.
<i>Rano</i>		Grenouille.
<i>Serpento</i>		Serpent.
<i>Safo</i>		Mouton.

ADJECTIFS

<i>Facila</i>		Facile.
<i>Speciala</i>		Spécial.

VERBES

<i>Aliĝi</i>		Adhérer.
<i>Fermi</i>		Fermer.

<i>Peti</i>		Demander (prier)
<i>Reciti</i>		Réciter.
<i>Sekvi</i>		Suivre.
<i>Silenti</i>		Se taire.
<i>Traduki</i>		Traduire.
<i>Viŝi</i>		Essuyer.

DIVERS

<i>Apenaŭ</i>		A peine.
<i>Efektive</i>		En effet.
<i>Parkere</i>		Par cœur.

III. — CONVERSATION

LA KURSO. — *Multaj lernantoj sekvas tiun kurson. Iru al la nigra tabulo kaj skribu per la blanka kreto. Diru la nombrojn ĝis tridekkvar. Poste viŝu la tabulon per la spongo. Ĉu vi komprenas min? Bone. Kie estas la lernantoj? La lernantoj sidas sur seĝoj aŭ benkoj. Ĉu ili staras? Ne, ili ne staras. Eniru. Eliru. Fermu la pordon. Malfermu la fenestron. Silentu. Recitu vian lecionon. Lerne parkere tiun poemon Estu saĝa. Laboru multe. Traduku tion. Rakontu al mi « La Feino », de Ludoviko Lazaro Zamenhof, aŭtoro de Esperanto.*

III

Exercices

5. — Traduire les mots suivants : reparoli, reporti, revidi, rekomenci, disiri, disigi, bovido, azenido, porkido, ŝafido, cigaringo, cigarujo, cigaredingo, cigaredujo, kandelingo, fingringo.

54. — Version : traduire « La Kurso ».

55. — Version. *La Feino* (suite). — Apenaŭ ŝi venis al la fonto, ŝi vidis unu sinjorinon, tre riĉe vestitan kiu

eliris el la arbaro kaj petis de ŝi trinki (tio ci estis tiu sama feino, kiu prenis sur sin la formon kaj la vestojn de princino, por vidi kiel granda estos la malboneco de tiu ĉi knabino). « Ĉu mi venis tien ĉi », diris al ŝi la malĝentila kaj fiera knabino, « por doni al vi trinki? Certe mi alportis arĝentan vazon speciale por tio, por doni trinki al tiu ĉi sinjorino? Mia opinio estas : prenu mem akvon, se vi volas trinki ». Vi tute ne estas ĝentila » diris la feino sen kolero.

« Bone, ĉar vi estas tiel servema, mi faras al vi donacon, ke ĉe ĉiu vorto, kiun vi parolos, eliros el via buŝo aŭ serpento, aŭ rano ».

56. — *Thème*. Beaucoup de gens désirant connaître l'importance du mouvement espérantiste posent la question suivante : « Combien y a-t-il d'espérantistes ? » Et nous leur répondons que nous ne connaissons pas une réponse. En effet, il est très difficile de connaître le nombre des personnes qui parlent et écrivent en Esperanto. Beaucoup de gens ont appris l'Esperanto, mais n'adhèrent

pas au mouvement espérantiste international.

56. — *Récit* : raconter en esperanto « La Cigale et la Fourmi », de J. de La Fontaine.

58. — Introduire dans des phrases les conjonctions étudiées dans cette leçon.

59. — *Demandaro*. Kiun vidis la malbona filino kiam ŝi alvenis al la fonto ? Kiu estis la princino ? Kion ŝi petis de la knabino ? Kion respondis al ŝi la knabino ? Kion diris la princino ? Fantaziu la finon de la historieto.

ONZIEME LEÇON

Grammaire

Principales prépositions

Al : à, vers. *Mi veturas al Parizo* : je vais à Paris.

El : de (point de départ, matière) ; *mi venas el Parizo* : je viens de Paris ; *ŝtrumĉo el lano*, bas de laine.

Ĉe : chez, à. *Ĉe la tablo* : à la table.

De : de (possession, destination, origine). *La libro de Ludoviko* : le livre de Louis ; *botelo de inko* : une bouteille d'encre ; *mi havas novaĵon el mia onklo* : j'ai des nouvelles de mon oncle.

Da : de (quantité). *Iom da pano* : un peu de pain. On ne met jamais l'accusatif après *da*.

En : en dans. *En la urbo* : dans la ville, à la ville.

Per : au moyen de, par, avec. *Per la kraĵono* : avec le crayon.

Pri, *por*, *pro*, *al* : déjà étudiés (4e leçon).

Kun : avec, en compagnie de. *Kun la karavano* : avec la caravane.

Sen : sans. *Sen hejmo* : sans foyer.

Antaŭ : devant, avant. *Antaŭ miaj okuloj* : devant mes yeux.

Malantaŭ ou *post* : derrière. *Pōst mallonga tempo* : peu de temps après.

Sur : sur (quand il y a contact). *Sur la tablo* : sur la table ; *sur la kampo* : dans le champs ; *sur la kamparo* : à la campagne.

Super : sur (sans contact). *Super la maro* : au-dessus de la mer.

Sub : sous. *Sub la tablo* : sous la table.

Apud : auprès de. *Apud li* : auprès de lui.

Cirkaŭ : autour de. *Ili estas ĉirkaŭ la tablo* : ils sont autour de la table.

Kontraŭ : en face de, contre. *Kontraŭe* : en face, au contraire.

Laŭ : selon. *Laŭ la bordo de la rivero* : au bord de la rivière.

Ekster : hors de. *Ekster Francujo* : hors de France.

Inter : entre, parmi. *Inter la lernantoj* : parmi les élèves.

Krom : hormis. *Krom tio* : à part cela.

Tra : à travers. *Trairi* : traverser.

Trans : au delà. *Trans la maro*, au delà de la mer.

Tuj et Jus

Tuj veut dire aussitôt, tout de suite, et *ĵus*, à l'instant. Ces deux mots servent à traduire les deux expressions françaises : *je vais (infinitif)* et *je viens de (infinitif)*. La première se traduit en mettant le verbe au

futur et en y ajoutant *tuj* ; la seconde en mettant le verbe au *passé* et en y ajoutant *ĵus*.

Ex. : *mi tuj manĝos* : je vais manger ; *mi ĵus manĝis* : je viens de manger.

II

Vocabulaire**NOMS**

<i>Branĉo</i>	Branche.
<i>Broŝuro</i>	Brochure.
<i>Deveno</i>	Origine.
<i>Flamo</i>	Flamme.
<i>Germano</i>	Allemand.
<i>Hebreo</i>	Un Hébreu.
<i>Insigno</i>	Insigne.
<i>Kaŭzo</i>	Cause.
<i>Kongreso</i>	Congrès.
<i>Lando</i>	Pays.
<i>Lingvo</i>	Langue.
<i>Mondo</i>	Monde.
<i>Polo</i>	Un Polonais.
<i>Pseudonimo</i>	Pseudonyme.
<i>Reĝo</i>	Roi.
<i>Rimedo</i>	Moyen.
<i>Ruso</i>	Un Russe.
<i>Sistemo</i>	Système.
<i>Skolto</i>	Scout.
<i>Stelo</i>	Etoile.
<i>Teniso</i>	Tennis.

ADJECTIFS

<i>Cefa</i>	Principal.
<i>Diversa</i>	Divers, différent.

<i>Fleksebla</i>	Souple.
<i>Simpla</i>	Simple.
<i>Sola</i>	Seul.

VERBES

<i>Bati</i>	Battre.
<i>Casi</i>	Chasser (à la chasse).
<i>Flugi</i>	Voler (dans les airs).
<i>Ĵeti</i>	Jeter.
<i>Kaŝi</i>	Cacher.
<i>Provi</i>	Essayer.
<i>Kuri</i>	Courir.
<i>Pagi</i>	Payer.
<i>Peli</i>	Chasser (renvoyer.)
<i>Publikigi</i>	Publier.
<i>Rajdi</i>	Aller à cheval.
<i>Renkonti</i>	Rencontrer.
<i>Steli</i>	Voler (prendre).

DIVERS

<i>Antaŭ ol</i>	Avant de.
<i>Eĉ</i>	Même (adverbe).
<i>Mem</i>	Même (adjectif).
<i>Ne... plu</i>	Ne... plus.

III

Texte suivi

PRI LA DEVENO DE LA INTERNACIA LINGVO. — La pola okulku racisto Lazaro Ludoviko Zamenhof kiu naskiĝis en la jaro 1859-a en Bjalistok (rusa Polujo) komprenis tre bone, jam tre juna, ke la diverseco de la lingvoj estas unu el la ĉefaj kaŭzoj kiuj malhelpas la amikecon inter la diversnaciaj homoj. (En la urbo de Zamenhof loĝis : rusoj, poloj, germanoj kaj hebreoj). Tiuj ĉi

cirkonstancoj pensigis la knabon pri la rimedo kiun ni devas alporti. Li pensis nur pri internacia lingvo, provis plurajn sistemojn antaŭ ol publikigi la unuan broŝuron de Esperanto : (D-ro Esperanto, Lingvo Internacia, Antaŭparolo kaj plena lernolibro » en 1887. Esperanto, pseudonimo de la aŭtoro fariĝis la nomo mem de la internacia lingvo. (Daŭrigota).

IV

Exercices

60. *Version.* — Traduire le texte suivi.

61. *Version. La Feino (Daŭrigo).* — Apenaŭ ŝia patrino ŝin rimarkis, ŝi kriis al ŝi : « Nu, mia filino ? » — Jes, patrino », respondis al ŝi la malgentilulino, elĵetante unu serpenton kaj unu ranon. — Ho, ĉielo ! », ek-kriis la patrino, « kion mi vidas ? ŝia fratino en ĉio estas kulpa, mi pagos al ŝi por tio ĉi ! » kaj ŝi tuj kuris bati ŝin. La malfeliĉa infano forkuris kaj kaŝis sin en la plej proksima arbaro. La filo de la reĝo, kiu revenis de ĉaso, ŝin renkontis ; kaj, vidante ke ŝi estas tiel bela, li demandis ŝin, kion ŝi faras tie tute sola kaj pro kio ŝi ploras. — « Ho ve (oh ! malheur) sinjoro, mia patrino forpelis min el la domo ».

62. *Traduire les phrases suivantes.* — Je viens de jouer au tennis avec mon ami Paul. Je vais apprendre à monter à cheval. Je viens de m'apercevoir que vous m'avez volé quelques livres. Un paysan traversait

son champ lorsqu'il aperçut des flammes au loin. Ne me parlez plus de cela ! Il y a des scouts parmi les espérantistes. Le premier congrès espérantiste a eu lieu à Boulogne-sur-Mer (Bulonjo-apud-Maró) en 1905. Les espérantistes venus de tous les pays du monde se comprirent très bien, grâce à la simplicité et à la souplesse de la langue de Zamenhof. C'est à ce premier congrès que (traduire : à ce premier congrès) fut choisi l'insigne des espérantistes (elekti : choisir) : une étoile verte à cinq branches. Les oiseaux volent librement.

63. Ecrire une lettre à un espérantiste étranger auquel vous proposez de correspondre (15 lignes environ).

64. *Demandaro.* — Kiam naskiĝis Zamenhof ? Kiu loĝis en la naskiĝa urbo de Zamenhof ? Kiam li publikigis sian sistemon ? Kie okazis la unua kongreso de Esperanto ? En kiu jaro ? Kio estas la insigno de la esperantistoj ? Kie oni ĝin elektis ?

DOUZIEME LEÇON

I

Grammaire

Verbes formés avec des prépositions

<i>Eniri</i>	Entrer.
<i>Eliri</i>	Sortir.
<i>Deiri</i>	S'éloigner.
<i>Aliri</i>	Aller vers
<i>Trairi</i>	Traverser.
<i>Transiri</i>	Franchir.
<i>Antaŭiri</i>	Précéder.
<i>Antaŭeniri</i>	Avancer.
<i>Malantaŭeniri</i> ..	Reculer.
<i>Supreniri</i>	Monter.
<i>Malsupreniri</i>	Descendre.
<i>Alporti</i>	Apporter.

<i>Tripensi</i>	Réfléchir.
<i>Enterigi</i>	Enterrer.
<i>Kunvenigi</i>	Rassembler.
<i>Detranĉi</i>	Découper.
<i>Kontraŭdiri</i>	Contredire.

NOMS

<i>Kunveno</i>	Réunion.
<i>Antaŭĉambro</i>	Antichambre.

Kiel eble plej

Le plus possible se traduit par *kiel eble plej*. Ex. : *kiel eble plej bone*, le

mieux possible ; *kiel eble plej rapide*, la plus vite possible.

Le moins possible se traduit donc par *kiel eble malplej*. Ex. : *kiel eble malplej rapide*, le moins vite possible.

Mosto

C'est un titre de politesse. Ex. : *via princa mosto*, monsieur le prince ; *via grafa mosto*, monsieur le comte..

Suffixes

I. UM a un sens indéterminé. Ex. : *kolumo*, faux-col ; *manumo*, manchette.

II. Les diminutifs des noms propres se forment en supprimant les trois dernières lettres du mot en les remplaçant par *ĉj* pour le masculin et par *nj* pour le féminin. Ex. : *Petro* : Pierre ; *Peĉjo* : Pierrot ; *Paĉjo* : papa ; *panjo* : maman.

II

Vocabulaire et Conversation

NOMS

<i>Angulo</i>		Com.
<i>Aventuro</i>		Aventure.
<i>Biciklo</i>		Bicyclette.
<i>Cevalo</i>		Cheval.
<i>Doto</i>		Dot.
<i>Escepto</i>		Exception.
<i>Fiŝo</i>		Poisson.
<i>Greko</i>		Un Grec.
<i>Latino</i>		Un Latin.
<i>Leporo</i>		Lièvre.
<i>Palaco</i>		Palais
<i>Perdriko</i>		Perdrix.
<i>Rajto</i>		Droit (rajti : avoir le droit de).
<i>Regulo</i>		Règle.
<i>Scienco</i>		Science.
<i>Ŝako</i>		Échec (jeu).
<i>Valoro</i>		Valeur.

VERBES

<i>Akiri</i>		Acquérir.
<i>Atingi</i>		Atteindre.
<i>Bezoni</i>		Avoir besoin de.
<i>Esprimi</i>		Exprimer.
<i>Kapti</i>		Prendre (capturer).
<i>Konduki</i>		Conduire.
<i>Konveni</i>		Convenir.

<i>Konsenti</i>		Consentir.
<i>Konsideri</i>		Considérer.
<i>Manki</i>		Manquer.
<i>Morti</i>		Mourir.
<i>Naĝi</i>		Nager.
<i>Pretendi</i>		Prétendre.
<i>Uzi</i>		Employer.
<i>Vivi</i>		Vivre.

ADJECTIFS

<i>Antikva</i>		Antique.
<i>Logika</i>		Logique.

DIVERS

<i>Absolute</i>		Absolument.
-----------------	-------	-------------

II. — CONVERSATION

Kiun ludon vi preferas ? Mi preferas la tenison. Ĉu vi ludas ŝakojn ? Ni ludu ŝakojn. Mi ne scias ludi je tio. Ĉu vi havas bicikleton ? Ĉu vi scias naĝi ? Mi multe ŝatas tion, sed mi ne povas resti longatempe en la akvo. Mi ŝatas ĉasi. Mi mortigis hieraŭ multajn leporojn kaj tri perdrikojn. Mia patro havas multajn ĉasĉevalojn. Ĉu vi scias rajdi ? Ĉu vi ŝatas la fiŝkaptadon ? Jes, sed mi ne kaptas multajn fiŝojn.

III

Texte suivi

PRI LA DEVENO DE ESPERANTO (Daŭrigo). — Mortinta lingvo (latina same kiel greka) absolute ne taŭgas, ĉar ĉe scienculoj ne kapablas parole uzi tian pro ĝia mallogikeco,

malsimpleco kaj ankaŭ ĉar tiuj lingvoj konvenis al la antikvaj ideoj kaj bezonoj, sed ne al la niaj, por kiuj esprimoj mankas. Vivantan lingvon oni ne elektis : 1° pro la nee-

bleco atingi interkonsenton inter nacioj, kies lingvoj pretendas havi ĉiu el ili egalvaloran rajton esti elektata kiel internacia, 2^e) pro la manko de logikeco de ĉiuj vivantaj lingvoj, kiuj eĉ la malplej malfacilaj, enhavas multe da reguloj, esceptoj, kaj cete-

re, kiuj igas ilian perfektan akiron neebla por la plimulto.

(El demandaro pri la Historio, Literaturo kaj Organizaĵoj de Esperanto por Esperantaj ekzamenoj, de R. de Ladevèze.)

IV

Exercices

65. *Version.* — Traduire « Pri la Deveno de Esperanto ».

66. *Version.* *La Feino* (Fino). — La reĝido, kui vidis, ke el ŝia buŝo eliris kelke da perloj kaj kelke da diamantoj, petis ŝin, ke ŝi diru al li, de kie tio ĉi venas. Si rakontis al li sian tutan aventuron. La reĝido konsideris, ke tia kapablo havas pli grandan indon, ol ĉio, kion oni povus doni dote al alia fraŭlino, forkondukis ŝin al la palaco de sia patro, la reĝo, kie li edziĝis je ŝi. Sed, pri ŝia fratino ni povas diri, ke ŝi fariĝis tiel malaminda, ke ŝia propra patri-no ŝin forpelis de si; kaj la malfeliĉa knabino, multe kurinte kaj trovinte nenium, kiu volus ŝin akcepti,

baldaŭ mortis en angulo de arbaro. (El. *Fundamento de Esperanto* de L. Zamenhof.)

67. Raconter en 20 lignes « La Feino ».

68. Kion vi scias pri la deveno de Esperanto ?

69. Faire une phrase avec chacun des verbes formés avec des prépositions étudiées dans cette leçon.

70. *Demandaro.* — Kial oni ne elektis mortintan lingvon ? Kial oni ne elektis vivantan lingvon ?

Kiun renkontis la filino kiun oni forpelis ? Kio okazis ? Ĉu la malbona filino edziĝis ?

“ La Espero ”

Esperantista Himno

En la mondon venis nova sento
Tra la mondo iras forta voko ;
Per flugiloj de facila vento
Nun de loko flugu ĝi al loko.

Ne al glavo sangon soifanta
Gi la homan tiras familion ;
Al la mond' eterne militanta
Gi promesas sanktan harmonion.

Sub la sankta signo de l'Espero
Kolektiĝas pacaj batalantoj
Kaj rapide kreskas la afero
Per laboro de la esperantoj.

Forte staras muroj de miljaroj
Inter la popoloj dividitaj ;
Sed dissaltos la obstinaj baroj
Per la sankta amo disbatitaj.

Sur neŭtrala lingva fundamento,
Komprenante unu la alian,
La popoloj faros en konsento
Unu grandan rondon familian.

Nia diligenta kolegaro
En laboro paca ni laciĝos,
Gis la bela sonĝo de l'homaro
Por eterna ben' efektiviĝos.

L.-L. ZAMENHOF.

MOTS NOUVEAUX. — Espero, espoir ; senti, sentir (avec le cœur) ; voki, appeler ; vento, vent ; loko, lieu ; glavo, glaive, épée ; sango, sang ; tiri, tirer ; eterna, éternel ; milito, guerre ; promesi, promettre ; sankto, saint ; harmonio, harmonie ; kolekto, collection ; paco, paix ; batalo, bataille ; kreski, croître ; afero, affaire ; dividi, diviser ; obstina, obstiné ; baro, barrière ; neŭtrala, neutre ; fundamento, fondement ; diligenta, diligent ; kolego, collègue ; laca, fatigué ; sonĝo, songe.

Exercice 71. — Quelle différence y a-t-il entre *baro* et *barilo* ?

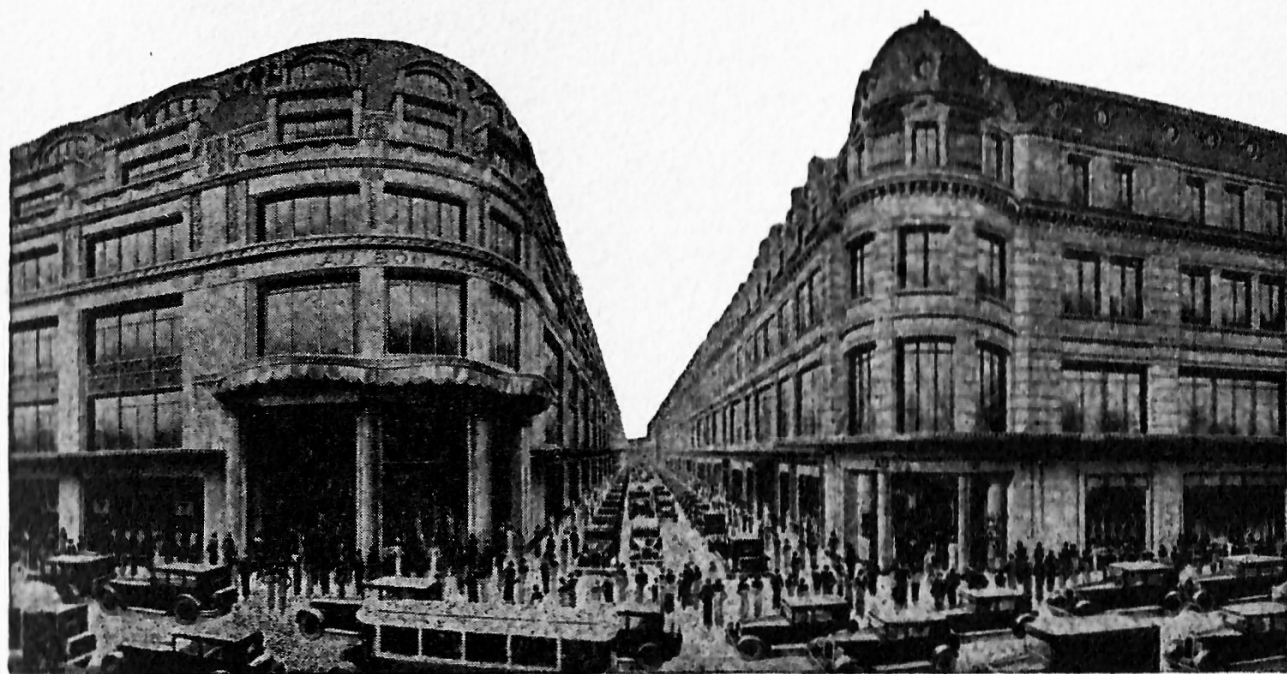
AU BON MARCHÉ

MAISON A. BOUCICAUT

PARIS

Magasins les plus importants vendant le meilleur marché

DU CHOIX
DE L'ÉLÉGANCE
DES PRIX

=====
IMPRIMERIE
— DE —
LA FRANCE DU CENTRE
ORLÉANS
=====

W